

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Maria Szczepaniec (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A.P.

przy udziale Skarbu Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu o sygn. I ACa 1963/24 toczącym się przed Sądem Apelacyjnym
w Katowicach

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 stycznia 2025 r.,

**1. zwalnia skarżącego A.P. z obowiązku uiszczenia opłaty od
skargi;**

2. oddala skargę.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

A.P. (dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 9 października 2024 r. (data stempla pocztowego) wniósł o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. akt I ACa 1963/24, (2) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł, (3) zwolnienie z obowiązku uiszczenia opłaty od skargi, (4) „przedstawienia kalendarium i negatywne skutki przewlekłości.”

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy upatruje w treści zarządzenia Przewodniczącej I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 czerwca 2023 r., zmienionego zarządzeniem z dnia 30 listopada 2023 r., którym wstrzymano od 1 grudnia 2023 r. na 9 miesięcy, licząc od daty wpływu apelacji do sądu, losowanie składów orzekających. Zdaniem skarżącego powyższe oznacza, że postępowanie apelacyjne w przedmiotowej sprawie będzie trwało co najmniej rok.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że akta sprawy wraz z apelacjami wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach dnia 28 czerwca 2024 r. W sprawie podejmowane są czynności wstępne związane z nadaniem biegu apelacjom, które były spowolnione przez powoda, który nie poinformował sądu o zmianie swojego miejsca pobytu. Zdaniem Prezesa Sądu przedmiotowa sprawa nie jest prowadzona przewlekłe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość

czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy

uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC z: 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni przeciwko Włochom; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe. Zauważyć należy, że akta przedmiotowej sprawy wraz z apelacjami wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach dnia 28 czerwca 2024 roku. Zarządzeniem referendarza sądowego z dnia 4 lipca 2024 r. dokonano kontroli formalnej apelacji, rozpoznano ponowny wniosek skarżącego o przyznanie pełnomocnika z urzędu i zarządzono doręczenie odpisów apelacji stronom. Następnie zwrócono akta sprawy Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej celem rozpoznania wniosku powoda o zwrot

uiszczonej przez niego opłaty od pozwu. Dnia 11 września 2024 r. wysłano skarżącemu odpis odpowiedzi na apelację strony pozwanej.

Powyższe wskazuje, że wszystkie czynności w niniejszej sprawie były podejmowane bez zbędnej zwłoki. Od wpłynięcia akt postępowania wraz z apelacjami do Sądu Apelacyjnego w Katowicach do złożenia skargi na przewlekłość postępowania minęły nieco ponad 3 miesiące. Opisany wyżej przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach prowadzi do wniosku, że zostały podjęte niezbędne czynności, zmierzające do zapewnienia prawidłowego biegu rozpoznawanej sprawy. Nie sposób uznać, że sam fakt wstrzymania losowania składu orzekającego w sprawie na 9 miesięcy od dnia wpływu akt do sądu, w sytuacji gdy podejmowane są czynności zmierzające do nadania biegu apelacjom stanowi nieuzasadnioną zwłokę sądu.

Mając zatem na uwadze przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego stwierdzić należy, iż czas trwania postępowania w sprawie nie jest nadmierny. Powyższe oznacza zatem brak podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji postanowienia.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

M.L.

r.g.